

Fallstudie av lönsamheten inom nötköttsproduktion

Economic study of the profitability in beefcattle production

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Johan Henriksson

2010

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap, LTJ

Författare:

Johan Henriksson

Titel:

Fallstudie av lönsamheten inom nötköttsproduktion

Economic study of the profitability in beefcattle production

Program/utbildning:

Lantmästarprogrammet

2010

Huvudområde:

Lantbruksvetenskap

Nyckelord (6-10 st):

Köttdjur, Dikor, Köttjursproduktion, Nötköttsproduktion, Naturbetesmark, Mjölkrastjur

Handledare:

Universitetsadjunkt Jan Larsson, LTJ

Examinator:

Forskningsledare Kristina Ascárd, LBT

Kurskod:

Ex0351

Kurstitel:

Examensarbete för lantmästarprogrammet inom lantbruksvetenskap

Omfattning (hp):

10 hp

Nivå och fördjupning:

GE1

Utgivningsort:

Alnarp

Månad, År:

Maj, 2010

Serie:

Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten

Omslagsfoto:

FÖRORD

Lantmästarprogrammet är en tvåårig universitetsutbildning vilken omfattar 120 högskolepoäng (hp). En av de obligatoriska delarna i denna är att genomföra ett eget arbete som ska presenteras med en skriftlig rapport och ett seminarium. Detta arbete kan t.ex. ha formen av ett mindre försök som utvärderas eller en sammanställning av litteratur vilken analyseras. Arbetsinsatsen ska motsvara minst 6,7 veckors heltidsstudier (10 hp).

Jag har själv varit intresserad av köttdjursproduktion och ville därför undersöka de ekonomiska förutsättningarna för en sådan produktion. Arbetet har genomförts som en studie där en specifik gårds förutsättningar för omställning till köttdjursproduktion har granskats.

Forskningsledare Kristina Ascárd har varit examinator och handledare har varit universitetsadjunkt Jan Larsson.

Alnarp Maj 2010

Johan Henriksson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	3
SUMMARY	4
INLEDNING	5
BAKGRUND	5
MÅL	6
SYFTE	6
AVGRÄNSNING	6
LITTERATURSTUDIE	7
KÖTTDJURSPRODUKTION	7
UPPFÖDNINGSMODELL	7
INHYSNINGSSYSTEM	9
MATERIAL OCH METOD	14
RESULTAT	16
ALTERNATIV 1	16
ALTERNATIV 2	17
ALTERNATIV 3	17
DISKUSSION	18
SLUTSATS	18
REFERENSER	19
SKRIFTLIGA	19
MUNTliga	21
BILAGOR	22
DIKO, VÅRKALVANDE ALT.1	22
REKRYTERINGSKVIGA KÖTTRAS 24 MÅN ALT.1	23
KÖTTRASKVIGA 22 MÅN ALT.1	24
KÖTTRASTJUR 16 MÅN ALT.1	25
KÖTTRASKVIGA 22 MÅN ALT.2	26
INTENSIV MJÖLKRASTJUR, 16 MÅN	27

SAMMANFATTNING

På Brödåkragården bedrivs det idag mjölkproduktion med 120 mjölkkor. Då detta är en produktionsgren som jag är måttligt intresserad av har jag länge funderat på någon annan produktion som skulle kunna vara lämpad med tanke på de förutsättningar som finns på gården. Detta arbete kommer att undersöka de ekonomiska förutsättningarna för att starta en sådan produktion. Det finns en uppsjö olika uppfödningssystem och utfodringsstrategier för köttdjur. Jag har tittat på några försök som gjorts och dessa pekar på att det är svårt att få ekonomi i köttjursproduktion utan de höga miljöstöden som finns att få för naturbetesmarker. Dessutom kan det vara svårt att få stutar att klaska sig bra vid slakt, dock kan man få bra betalt även för dessa om man kan slakta dem när det inte finns så mycket annat kött att tillgå för slakterierna. Kalkyler från Agriwise och Taurus har använts för att bedöma lönsamheten. Dessa har om bearbetats för att bättre stämma med gårdens förutsättningar. Studien har gjorts utifrån antagandet att man skall anpassa djurantalet till den mängd naturbeten som finns att tillgå. 40 ha i detta fall. Tre olika fall ha testats. Ett där man håller dikor och sköter sin egen rekrytering, ett där man köper in kvigor för att föda upp och sedan slakta och ett tredje där man föder upp mjölkkrastjuror till slakt. Kalkylen med dikor och egen rekrytering gick inte alls bra medan kviguppfödningen precis gick ihop. Den produktion som gick bäst och har mest potential att lyckas är uppfödningen av mjölkkrastjuror till slakt. Anledningen till att kalkylerna gått förhållandevis dåligt är p.g.a. avräkningspriset. Scans officiella avräkningspris har använts och enligt Henriksson är detta historiskt lite lågt. Det skall inte vara omöjligt att förhandla upp detta någon alternativt några kronor. Dessutom har det både i dikokalkylerna och kviguppfödningkalkylerna räknats på max beläggning på naturbetena. Detta medför att stöden som är hektarbaserade inte blir speciellt stor räknat per djur. Skulle man istället haft minimal beläggning på betena hade man fått en mycket bättre kalkyl. Att mjölkkrastjuren gick så bra som den gjorde bero delvis på att stallet var avbetalat och inhysningskostnaden för tjuren blev därför väldigt låg. Av studien kan man dra slutsatsen att det inte ser speciellt ljust ut för köttproduktionen med ett avräkningspris enligt noteringen och maxbeläggning på naturbetena.

SUMMARY

The Brodakra farm is run as a dairy farm today. There is about 120 head of dairy cows held in a barn from 2004. I am not very interested in this production and have long fought of an alternative that would suit the farm. I have found that beef cattle production could be a good alternative. This report will examine the farms conditions for such a production. There is a huge variety of ways to breed beef cattle. In Sweden the law says that the cattle must have access to a wind shelter if kept outside the year around. This makes the production less profitable and almost all cattle are kept indoors during the winter months. My thought was that it would be hard to make a profit without the founding of the so called natural pastures. These pastures are important for the wide variety of species and are therefore supported by the Swedish government. It can also be hard to get a good carcass off wieners held on these types of pastures. There are not enough muscles and too much fat on the carcass. But this can be compensated by slaughtering them at a different time of year when the number of cattle going to slaughter is low and demand therefore is high. I have used calculations made by two different breeding associations and adapted them to the conditions on the farm. The study have been made under the condition that the number of cattle should be adapted to the amount of natural pastures. In this case 40 hectares. Three different cases have been tested. One where you hold cows to be able to do your own recruitment of new cows to the herd and send the rest of the calf's to slaughter when they have reached the right weight. In the other case you buy heifers at 260kg live weight and send them off to the butchers when they have the right weight, about 500kg's live weight. In the third case you buy bulls from dairy cows and bring them up to slaughter. The alternative with cows and bringing up your own recruitment was a huge loss financially. The other alternative with heifers was better. It wasn't a loss but the winnings weren't big either. The breeding that made the most money was the dairy bull breeding.

One of the reasons to why the economy in the two alternatives is so bad is that the meat price is set a little low. It is set according to the official price table.

Henriksson's (personal contact) experience is that you are more than likely able to negotiate a price that is a couple of kronor higher. Besides that the calculations have been made under the condition that you should have as many cattle per hectare as possible. This has proven wrong since the founding of the natural pastures is hectare based. This shows that you should have as few cattle per hectare as possible to get the best financial outcome. The reason why the dairy bull had such a good financial yield is because the barn where they are kept is already paid for and therefore the minus figures in the calculation are relatively low.

INLEDNING

BAKGRUND

På Brödåkragården bedrivs det idag mjölkproduktion med 120 SLB kor. Man sköter all rekrytering själv och dessutom föder man upp alla tjurar till slakt. Till gården finns det idag 170 ha odlad mark och ca 40 ha permanenta beten (inklusive arrenden) varav hälften är så kallade beten med särskilda värden.

Man odlar vall (till foder), majs (även det till foder), höstvete, malkorn, foderkorn, havre och sockerbetor. Gården ligger i nordöstra Skåne i något som kan liknas vid mellanbygd. Vallan passar bra in i växtföljden och med tanke på betes areal så får man nog säga att gården lämpar sig som djurgård.

Mjölkkorna hålls i ett stall från 2004 med 120 liggplatser. Stallet har ett smalt foderbord i mitten där djuren utfodras med en rälshängd vagn. På båda sidor om foderbordet finns det ätbås och bakom dessa en spaltgång. Bortom spaltgången finns det först en liggbåsråd därefter en skrapgång. Sedan ytterligare en liggbåsråd, utmed vardera långsida på stallet. Båda sidorna om foderbordet är identiska med varandra men dock spegelvända. I slutet på foderbordet (mellan foderbordet och kortsidan) står två robotar och det finns även ett mjölkkrum. Måtten på liggbåsen är 120*230 men bredden på liggbåsen är ställbar. Ätbåsen är 0,75*160 även dessa är justerbara i sidled. På detta stall finns i dagsläget ca 500 000kr kvar att betala av. (Henriksson. Personlig kontakt)

Tjurarna som föds upp till slakt hålls först i gruppboxar på djupströ upp till ca 4 månader sedan flyttas de till ett stall med boxar som har gödsel dränerande golv(spaltgolvsboxar). Detta stall har ett smalt foderbord i mitten och spaltboxar på båda sidor och utfodras med en rälshängd vagn. I detta stall finns det 16 stycken boxar med plats för vardera fem djur. Fyra boxar för yngre djur (upp till sju månader) och resterande tolv för fullvuxna djur. Detta stall är tillfullo avbetalat. (Henriksson. Personlig kontakt)

Kvigor hålls i det gamla mjölkstallet med 60 platser i foderliggbås. Båsen har måtten 1,10*160 och är inte justerbara i sidled. Även i detta stall finns ett smalt foderbord i mitten och foderliggbås på vardera sidan av detta. Även här utfodras djuren med en rälshängd vagn. Även detta stall är tillfullo avbetalat. (Henriksson. Personlig kontakt)

MÅL

Målet med detta arbete är att ta reda på om en omläggning från dagens mjölkproduktion till enbart nötköttsproduktion skulle var ekonomiskt försvarbar.

Dessutom skulle det vara intressant att se vilken betydelse de olika miljöstöden som finns har på produktionen. Är de nödvändiga för att man skall få det att gå ihop. Eller klara man sig utan dem.

SYFTE

På grund av ett kommande generationsskifte och måttligt intresse för mjölkproduktion från min sida så vill jag ta reda på om det finns någon ekonomisk möjlighet att ställa om produktionen. Eftersom köttproduktion intresserar mig och jag gärna vill driva gården vidare tyckte jag detta var ett ypperligt tillfälle att undersöka gårdens förutsättningar för nötköttsproduktion.

AVGRÄNSNING

Arbetet kommer vara en ekonomisk jämförelse där man kommer att titta på vilken ekonomi man kan få på produktionen med de förutsättningar gården har idag. Ombyggnationer skall försöka undvikas i största möjliga mån. Därför kommer kalvningar att ske på bete för att slippa större ombyggnationer till kalvgömma. Trots att kalvning på bete inte alltid är att föredra. I arbetet undersöks tre olika produktionsätt. Dels ett system där man har dikor på gården och sköter sin egen rekrytering. Övriga kalvar föds upp på gården till slakt.

I det andra alternativet kommer man att enbart köpa in köttras kvigkalvar för att föda upp till slakt.

I det tredje alternativet undersöks även uppfödning av mjölkkrastjuror till slakt. Eftersom gården ligger i ett ganska mjölkötätt område borde det inte vara några problem att få tag i tjurarna. Samtidigt finns det ett bra och lämplig stall på gården att utnyttja. Mjölkrastjurarna bör ses som ett komplement till de andra två alternativen.

En aspekt i uppfödningen som inte kommer att behandlas är dödligheten. Denna varierar mycket mellan olika besättningar och är därför svår att uppskatta. Men den bör kunna hållas på en rimligt låg nivå med idogt arbete och god uppföljning.

LITTERATURSTUDIE

KÖTTDJURSPRODUKTION

Köttdjursproduktionen skiljer sig mycket åt beroende på var du befinner dig i världen. I Sverige är det krav på stallar för att kunna hålla djuren inomhus, eller åtminstone ge dem möjlighet att gå in i vindskydd under vinterhalvåret. (Djurskyddsmyndigheten, 2007) Detta medför att produktionskostnaden blir större jämfört med djur som föds upp på sydligare breddgrader där de kan hållas ute året om utan ev. skydd och dessutom inte behöver någon stödutfodring eftersom det finns god tillgång på bete året om.

Men eftersom vi befinner oss i Sverige så är det våra förhållanden man måste utgå ifrån. Köttdjur hålls företrädesvis på djupströbäddar under vinterperioden idag. Detta är det vanligaste systemet då det ofta är lätt att anpassa befintliga byggnader till. Samtidigt som driftskostnaderna ofta blir lite större då tidsåtgången per djur blir större jämfört med mer mekaniserade stallar och kostnaden för strömedel blir relativt stor. (Olsson Hägg 2008) Alternativet till djupströ är antingen en mer mekaniserad variant där man har en skrapgång framme vid foderbordet för att djuren inte skall gödsla så mycket i djupströbädden. Eller så är det skrapgång med liggbås istället för djupströ. (Johansson m.fl. 2004)

UPPFÖDNINGSMODELL

Vilken uppfödningmodell man skall välja beror mycket på gårdens förutsättningar. Det finns en uppsjö olika modeller och ännu fler teorier om vilka som skall vara bäst.

Följande modeller finns.

- Självrekryterande köttdjursproduktion med dikor där kalvarna föds upp till slakt.
- Specialiserad köttproduktion där kalvar köps in och föds upp till slakt.
- Specialiserad köttdjursproduktion där kalvar köps in och föds upp för att slaktas som mellankalv.
- Specialiserad köttdjursproduktion där kalvar köps in och föds upp till mellankalv för att sedan säljas vidare till andra uppfödare.
- Specialiserad avelsproduktion där avelsdjur från den egna besättningen föds upp och säljs vidare till andra uppfödare.
- Specialiserad köttproduktion där kastrerade tjuvar föds upp till stutar för att sedan slaktas.

Här följer en studie av några olika försök där man tittat på några olika modeller.

I examensarbetet ``Nystartande av nötköttproduktion med och utan bidrag`` jämför Krijger(2004) olika produktionsformer för nötkött. Han arbetar utifrån frågeställningen om det är lönsamt att satsa på nötköttsproduktion och i så fall vilken form av uppfödning som är mest lönsam. Dessutom tittar han på om det går att få lönsamhet i produktionen utan de olika bidrag som finns att få. Krijger utgår från ett fallföretag med givna utgångsvärden och anpassar djurantalet i de olika uppfödningmodellerna efter dessa utgångsvärden.

Tabell 1. Sammanställning av nötköttskalkyler

	Gödtjur	Vallfodertjur	Vallfoderkviga	Kviga/Diko
Intäckter	5 519 kr	7 056 kr	5 234 kr	8 845 kr
Bidrag	3 640 kr	3 640 kr	2 537 kr	2 733 kr
Foderaral	0,04 ha	0,2 ha	0,19 ha	0,31 ha
TB 3 Utan Bidrag	-1 286 kr	886 kr	-1 194 kr	-2 733 kr
TB 3 Med Bidrag	2 354 kr	4 536 kr	1 343 kr	0 kr

Källa. (Krijger, 2004)

Som man ser i resultatet är det bara vallfodertjuren som visar positiva siffror utan bidrag. Däremot så är både vallfoderkviga och gödtjur vinstgivande när man räknar med stöden. Dock, och som Krijger(2004) tar med i sin diskussion, är det så att vallfodertjuren har en längre uppfödningstid jämfört med gödtjuren. Detta innebär att vallfodertjuren binder upp både kapital och plats i stallet under en längre tid och därför kanske inte är riktigt lika lönsam i förhållande till gödtjuren som tabellen låter påvisa.

I faktabladet ``Rön från Sveriges lantbruksuniversitet`` skriver Hessle m.fl.(2009) att det beror mycket på gårdens förutsättningar vilken typ av djurproduktion som är mest lönsam. Hessle m.fl har gjort försök där de jämfört ungtjurar och stutar i olika utfodringsmodeller. Stutarna föddes upp på 20, 25 resp. 30 månader. Tjurarna föddes upp på 15 månader. Alla djur var Charolaiskorsningar. Under stallperioden fick grupperna olika foderstater. Tjurarna och 20månadersstutarna fick en blandning bestående av 45 % vallensilage och 55 % kornkross. 25månadersstutarna fick fri tillgång till vallensilage medan 30månadersstutarna fick en begränsad ensilaggiva. Under stallperioden växte tjurarna 35 % mer än 20månadersstutarna dock med 5 % större foderåtgång. 20månadersstutarna hade 53 % bättre tillväxt jämfört med 25 månaders stutarna och 166 % bättre tillväxt jämfört med 30 månaders stutarna. Tjurarna släpptes aldrig på bete men övriga djur släpptes på lite sämre naturbete bestående av mestadels tuvtåtel. På detta tog 30månadersstutarna igen det försprång 20månadersstutarna hade ifrån stallperioden och vägde bara 20 kg mindre vid betesperiodens slut. 20månadersstutarna tappade i vikt på betet. Vid slakt hade samtliga stutgrupper sämre klassning jämfört med tjurarna. Stutarna hade dock en bättre fettklass. Detta i kombination med att man slaktade dem under andra perioder gjorde att man fick ett bättre avräkningspris för stutarna. Resultatet av studien visar att lönsamheten påverkas mer av den miljöersättning man fick för stutarna under betetssäsongen än av vilken produktionsform man använt. Hansson m.fl.(2003) beskriver i artikeln ``Ekonomi i uppfödning av kötraskvigor på

naturbetesmarker'' ett försök där man testat olika utfodringsintensitet för kötraskvigor. Det var dels 75% Charolaiskvigor men även 75% Aberdeen Anguskvigor. Försöket genomfördes i två omgångar. Första omgången var det Charolaiskvigor som delades in i två grupper. En grupp som under stallperioden gick på en ren vallfoderstat medan den andra gruppen fick, utöver fri tillgång till ensilage, 2 kg spannmåls kross. Djuren sattes in i stallet med en genomsnittlig levande vikt på 291 kg. Efter stallsäsongen släpptes de ut på samma bete bestående av tuvtåtel. Efter betesperiodens slut slaktades hälften av kvigor ur vardera led. De var då 18 månader gamla. Resterande djur slaktades efter 22 månader. Under de kvarvarande sex månaderna gick de på sin gamla foderstat. Året efter genomfördes motsvarande försök fast med Aberdeen Anguskvigor. Även dessa gick på två olika foderstater men i detta fall bestod den intensiva foderstaten av fri giva av vallensilage medan den restriktiva givan bestod av 80% av den fria givan. Anledningen till att Anguskvigor inte fick någon spannmål är att Angus är en lätt köttras och sätter fett mycket lättare vid god tillgång av spannmål. Även dessa kvigor slaktades vid 18 resp 22 månaders ålder.

Det man kom fram till i detta försök var att Charolaiskvigor gav bäst täckningsbidrag vid hög intensitet i utfodringen och 18 månaders slaktålder.

Aberdeen Anguskvigor visade på samma samband. Hög utfodringsintensitet och 18 månaders slaktålder gav även här bäst täckningsbidrag. Dock var det så att man hade relativt låga slaktvikter på båda raserna. Hanson m.fl. tror att stödutfodring under slutet av betesperioden, minskad beläggning under sensommar eller eventuell flytt för att beta en vallåterväxt skulle ha gjort att man fått upp slaktvikten. Ytterligare ett samband man såg var att uppfödning till 22 månaders ålder gav sämre resultat i alla led jämfört med 18 månaders slaktålder. Dock var det så att ingen av de testade produktionsmodellerna gav en särskilt stor vinst och 22 månaders slaktålder i kombination med låg utfodringsintensitet för Aberdeen Anguskvigor gav ett negativt täckningsbidrag.

Kalvning på bete behöver inte betyda att hygien blir sämre kan man läsa i Jordbruksinformationsbladet nr1 2007. Där skriver Karin Granström m.fl. (2007) att på bete blir smittrycket inte lika högt eftersom alla kalvande inte hålls på samma yta när de kalvar (kalvningsbox) dock kan det bli lite svårare med tillsyn och om man eventuellt skulle behöva hjälpa till. Det gäller därför att ha bra grindar tillhands för att kunna fånga in kon.

Skall kon kalva inomhus skall detta ske på en djupströbädd och sedan skall kalvarna ha tillgång till en kalvgömma om korna inte hålls på djupströ. (Jordbruksverket 2010a)

INHYSNINGSSYSTEM

Det finns en mängd föreskrifter och bestämmelser man måste ta hänsyn till när det gäller inhysning av djur. Djuren skall i största möjliga mån kunna utföra sitt naturliga beteende. Det finns även mer specifika krav på exempelvis båsbredder (Djurskyddsmyndighetens författningssamling 2007)

I liggbåssystem finns det krav på hur stora dessa skall vara, hur stora passage gångarna skall vara bakom dem. Det samma gäller ätbås, det finns regler om hur stor del av foderbordet som skall vara tillgängligt för kon.

I boxar som har göseldrainerande golv (spaltgolvsboxar) finns det bestämmelser kring hur stora mellanrummen spaltstavarna får vara. Värt att begrunda är att spaltgolvsboxar (med betong spalt) inte kommer att vara tillåtna efter 2012.

Vilket inhysningssystem man väljer spelar stor roll när det gäller halm och arbetstidsåtgång. Framförallt arbetstid är en stor utgiftspost som man måste försöka minimera. Det finns inget enkelt sätt att välja vilket inhysningssystem man skall välja men det man kan säga är att ett billigt stall oftast inte är särskilt mekaniserat och därför kräver en stor arbetsinsats. Som exempel kan nämnas att ett djupströ stall är förhållandevis billigt att bygga samtidigt som det kräver en stor arbetsinsats och mycket halm. Ett djupströ stall med skrapgång blir dyrare att bygga men sen inte kräver lika mycket arbete eller halm. Det dyraste stallet är ett stall med liggsängar och skrapgång. I detta stall är halm åtgången minimal och arbetsinsatsen låg men byggkostnaden stor. Det är mycket som spelar in när man skall välja vilken typ av stall man skall bygga. Sedan finns det andra parametrar som också påverkar. En sådan kan vara att djuren kan kalva på djupströbädden medans du måste flytta djuren ifrån stallet med liggsängar och skrapgång eftersom de inte får kalva där. I sådana fall måste det finnas en kalvgömma dit kalvarna kan gå och ligga på djupströbädd. (Djurskyddsmyndighetens författningssamling 2007)

Ätplatsens bredd vid foderbordet, bredden syftar här på den bredd som skall vara tillgänglig för djuret längs foderbordet. Måtten syftar inte på hur brett ätbåset skall utan hur stor del av foderbordet som skall var tillgängligt för varje djur.

Tabell 2. Ätplatsens bredd

	Djurens högsta vikt(kg)	Ätplatsens bredd (m)
Kalvar	90	0,3
	150	0,4
Ungdjur	250	0,45
	400	0,5
	600	0,6
	> 600	0,65
Vuxna djur	500	0,6
	650	0,7
	> 650	0,75

Källa. (Djurskyddsmyndighetens författningssamling 2007)

Storleken på de båsar som kor och kvigor skall ligga eller äta i.

Tabell 3. Båsarplatsbydd

	Högsta vikt, kg	Långbåsar, Liggbåsar ¹⁾		Foderliggbåsar		Ätbåsar	
		Längd m	Bredd, m	Längd, m	Bredd, m	Längd, m	Bredd, m
Kalvar	60	1,2	0,6				
	90	1,4	0,65	1,1	0,65		
	150	1,5	0,8	1,2	0,8		
Ungdjur	250	1,7	0,9	1,3	0,9		
	400	1,9	1	1,5	1		
	600	2	1,1	1,6	1,1		
	> 600	2,1	1,2	1,7	1,2		
Vuxna djur	500	2	1,1	1,6	1,1		
	650	2,2	1,2	1,7	1,2	1,6	0,8
	> 650	2,3	1,25	1,8	1,25	1,65	0,8

¹⁾ Båset ska vara 0,30 meter längre om båsaravskiljaren eller frontväggen hindrar djuret från att föra huvudet åt sidan eller framåt när det reser sig

Källa. (Djurskyddsmyndighetens författningssamling 2007)

För spaltgolv finns det bestämmelser för hur stora öppningarna får vara.

Tabell 4. Spaltgolvsöppning

Golv	Djurkategori	Högsta vikt, kg	Största spaltöppning, mm	Största andel öppning³⁾, %
Gödseldrainerade golv för kalvar och ungdjur	Kalvar	90	25	28
	Ungdjur	400	30	28 ¹⁾
	Ungdjur	> 400	35	28 ¹⁾
Gödseldrainerade golv för djur i lösdrift	Vuxna djur		35	28
Gödseldrainerade gummispaltgolv i bås²⁾	Vuxna djur		30	36
Urindrainerade golv	Alla		15	35

¹⁾ Gödseldrainerande gummispaltgolv med största spaltöppning 30 millimeter och största andel öppning 36 procent får du också använda i bås men inte i ätbås om stavarna placeras vinkelrät mot båsens längdriktning.

²⁾ Stavarna ska placeras vinkelrät mot båsens längdriktning.

³⁾ För drainerande spaltgolvskassetter av betong får du inte räkna med material som förbinder stavarna vid beräkning av andelen öppning.

Källa. (Djurskyddsmyndighetens författningssamling 2007)

När djuren skall passera varandra i gångar inne i stallarna finns det bestämmelser för hur stora dessa skall vara, p.g.a. att högrankade djur inte skall kunna ställa sig på tvären och blockera lägre rankade djur från att kunna passera.

Tabell 5. Gångbredd

Gång mellan	Vuxna djur ≤ 25 djur/ grupp	Vuxna djur > 25 djur/ grupp	Ungdjur ≤ 250 kg	Ungdjur > 250 kg
- liggbåsråd och vägg, - ätbåsråd och vägg ¹⁾	1,8m	2m	1,4m	1,8m
- två liggbåsrader, - liggbåsråd och ätbåsråd	2m	2,2m	1,5m	1,9m
- foderbord och vägg ¹⁾ - liggbåsråd och foderbord	2,8m	3m	2,1m	2,5m

¹⁾ Som vägg räknas också avgränsning mot djupströbädd

Källa. (Djurskyddsmyndighetens författningssamling 2007)

MATERIAL OCH METOD

I detta arbete har kalkyler använts för att studera lönsamheten inom nötköttsproduktionen. Underlag till dessa har hämtats på (Taurus 2010) och (Agriwise 2010). Taurus är en förening för köttproducenter som kostnadsfritt tillhandahåller kalkyler. Agriwise är ett samarbete mellan SLU, Landshypotek, LRF konsult och Swedbank som tillhandahåller ekonomiskforskning och rådgivning för lantbruksnäringarna. Agriwise är lösenordsskyddat och kan endast användas av dem som abonnerar på tjänsten. Kalkylerna anpassades för de aktuella fallen genom att inaktuella poster togs bort och andra, mer väsentliga lades till och aktuella värden fördes in. Avräkningspriser hämtades ifrån (Scan 2010) och gäller för vecka 18 år 2010. I båda kalkylerna framgick det vilken slaktvikt de olika djurkategorierna hade vid slakt, dock framgick det inte vilken klassning kropparna hade. Därför har klassningen anpassats efter (Taurus 2010b) sammanställning av slaktkroppsklassning under 2009. Eftersom ingen speciell ras har specificerats i arbetet har därför ett sammanvägt värde för de lätta köttraserna använts för de olika djurkategorierna. För mjölkkrastjurarna har värdet för mjölkkrastjur i sammanställningen använts. Även uträkningarna av ``ränta djurkapital`` och ``ränta rörelsekapital`` har efter personlig kontakt med Jan Larsson förändrats lite grann. Nivån på de olika stöden har anpassats till region tre eftersom det är i denna region som gården ligger och efter andelen djur man kan ha per hektar. Handjursbidraget har anpassats efter (Jordbruksverket 2010f). De djurkategorier som skall hållas i stallet från 2004 har fått dela lika på den avbetalning som finns kvar att göra. D.v.s. dikon, rekryteringskvigan och kötttraskvigan i alternativ ett. I alternativ två har kvigkalkylen belastats med avbetalningen. Övriga stallar är sedan tidigare avbetalda och belastar därför inte kalkylen. Mjölkkrastjurarna i alternativ tre hålls i ett av dessa. Underhållskostnaden för dessa stallar dubblats eftersom de är något äldre och därmed mer slitna. Som tidigare nämnts

Under stallperioden kommer man utfodra djuren med vallensilage . Kostnaden för vallensilage finns i kalkylerna och där finns även en miljöersättning för vallstöd. Men eftersom det inte finns 1 ha vall per djur kan man ju inte räkna detta lika högt för alla djur. Därför har en sammanställning gjorts som visar hur stordel av vallmängden som varje djurslag konsumerar och vallstödet har därefter fördelats procentuellt efter detta.

Enligt rapporten Odlingsystem för grovfoderproduktion med förbättrad avkastning och ekonomi har Larsson m.fl.(2007) gjort försök där man skördat ca 8000 kg ts / ha och år, på vallar som ligger i tre år och där man tar tre skördar per säsong. Fördelningen mellan skördarna är 3500 kg ts/ha förstaskörd, 2500 kg ts/ha andraskörd och 2000 kg ts/ha tredjaskörd. Att denna skördenivå kan vara rimlig har även bekräftats genom personlig kontakt med L. Henriksson som driver Brödåkrågården idag och intygar att vallskördarna ligger på denna nivå.

Som tidigare nämnts finns det 40 ha permanenta betesmarker på gården. Dessa bör man utnyttja eftersom de ger goda intäkter via areal och miljöstöd för betesmark som man får från Jordbruksverket. För betesmark får man 1200 kr/ha i region 3, i vilken gården ligger (Jordbruksverket 2010b). Dessutom utgår det miljöstöd för betesmark på 1250 kr/ha för

beten med allmänna värden och 2650 kr/ha för beten med särskilda värden.(Jordbruksverket 2010c)

Av betesarealen är ca 50% bete med särskilda värden vilken innebär en total intäkt på 126 000kr.

Det finns många olika alternativa val av djur när man skall beta arealen. Alternativ ett är att använda dikor som semineras på sommaren och sedan kalvar i mars – april. Kon kan då få tillräckligt med näring ifrån betet för att producera mjölk till kalven samt för eget underhåll. Ett bete innehåller ca 10 MJ/kg ts och avkastar ca 3000 – 4000 kg ts/säsong. (Jordbruksverket 2010d)

Detta skulle innebära att man skulle kunna ha 1,5 diko (600kg)+kalv/ha.

(Jordbruksverket 2010e) Dock gäller detta endast på för och högsommaren. På sensommaren är produktionen på beten sämre och beläggningen måste minskas till 0,75 kor/ha. (Taurus 2010c)

Detta löses dock enkelt genom att man antingen stödutfodrar djuren på sensommaren eller om man minskar beläggningen på betesmarkerna genom att låta en del djur beta återväxten på en vall. En vallåterväxt kan på sensommaren bära 1,5 diko+kalv/ha (Taurus 2010d)

Ett annat alternativ är att man lägger om lite av den idag odlade jorden till permanent (gödslat) bete. Ett sådant bete kan på för och högsommaren bära 3 kor/ha (Taurus 2010e) och som tidigare nämnts 1,5 kor/ha på sensommaren.

RESULTAT

Det kommer att vara möjligt att hålla kor och kvigor i det nuvarande kostallet ifrån 2004. Båsens mått passar lika bra till dikor som till mjölkkor. Även kvigor kommer att kunna hållas i detta stall. Eftersom inredningen är flyttbar i sidled kan man anpassa båsbredden till kvigor och därmed undvika att det ligger mer än en kviga per bås. Även Maria Mickelåker på hushållningssällskapet (personlig kontakt) anser att detta inte skall innebära några problem.

Även det gamla tjurstallet med spaltboxar kommer att kunna användas. Måtten passar köttjurar lika väl som mjölkkrattjurar. I och med att detta stall redan är avbetalat kommer man få en låg byggnadskostnad även om underhållet blir förhållandevis högt i jämförelse med nyare stall.

Eftersom de stöd man kan få för naturbetesmark spelar stor roll för ekonomin i produktionen har de två alternativen anpassats för att djuren skall kunna hållas på de 40 ha naturbete som finns på gården. Dock kommer båda alternativen innebära att ett antal djur behöver åkermarksbete under sensommaren då naturbetet inte har tillräckligt hög avkastning.

ALTERNATIV 1

I alternativ 1 kommer 43 dikor att hållas i det nya stallet. Rekryteringen kommer att vara 9 kvigor per år, vilket innebär att 13 kvigor och 21 tjurar kommer att kunna skickas till slakt. Även kvigorna kommer att hållas i stallet byggt 2004. I detta alternativ delar korna och de båda kvigkategorierna på avskrivningen. Tjurarna hålls i det gamla stallet med boxsystem. Eftersom naturbetet endast kommer kunna bära detta djurantal under för och högsommar måste man ha återväxt att beta under sensommaren för att djuren inte skall tappa i tillväxt. Djuren kommer att beta all återväxt efter andra skörden. Det kommer att innebära att man behöver 22,5 ha för att både tillgodose behovet av vinterfoder samt betesbehovet under sensommaren. Korna kommer att kalva i april – maj, alltså utomhus. På detta sätt undviker man byggkostnader för kalvgömma. En sådan, måste som tidigare nämnts, finnas om korna inte går på djupströbädd. Dessutom undviker man det jobb som uppstår när man skall flytta korna från liggbåsen till en djupströbädd för att kalva. Kvigkalvarna väger vid avvänjning 260 kg medan tjurarna väger 280 kg. Fördelningen är 50 % tjurkalvar och 50 % kvigkalvar. Rekryteringsprocenten är 20 % per år.

Tabell 6. Sammanställning av alt.1

Slag	Diko	Rek. kviga	Köttraskviga	Köttrastjur
TB3	-1160	268	196	-419
Antal djur	43	9	13	21
Summa	-49880	2412	2548	-8799
Totalt				-53719

ALTERNATIV 2

I detta alternativ kommer 80 köttraskvigor att köpas in med en levande vikt på 260 kg. Dessa kommer sedan att födas upp under 15 månader för att sedan slaktas. Även i detta fall kommer naturbetena bara att räcka under för och högsommaren. Samma lösning som i alternativ ett kommer att tillämpas i detta alternativ. All återväxt kommer att betas efter andraskörden. Det innebär i detta fall att man behöver 21 ha vall. Kvigorna hålls i stallet från 2004 och i detta fall är det bara dessa 80 som delar på avskrivningen.

Tabell 7. Sammanställning av alt. 2

Slag	Köttraskviga
TB3	40
Antal djur	80
Summa	3200
Totalt	3200

ALTERNATIV 3

Mjölkrastjurarna kommer att behöva 0,25 ha per djur för vinterfoderförsörjning. Eftersom tjurarna inte kommer att gå ut behövs ingen betesareal. Men samtidigt får de inga stöd för bete av naturbetesmark, som uppvägs av handjursbidraget. Tanken var från början att mjölkrastjurarna skulle vara ett komplement till alternativ ett och två eftersom dessa inte skulle fylla upp de platser som finns i stallet med spaltboxar. Nu har det dock visat sig att det är denna uppfödning som är mest ekonomiskt lönsam. Därför är detta alternativ räknat på 60 tjurar, vilket där är plats till i de stora boxarna i stallet.

Tabell 8. Sammanställning av mjölkrastjurar.

Slag	Mjölkrastjur
TB3	501
Antal djur	60
Summa	30060
Totalt	30060

DISKUSSION

Anledningen till att kalkylen ser förhållandevis bra ut beror på att i inget av fallet har produktionen belastats med ex. stallar. Endast stallet byggt 2004 fanns det avbetalningar kvar att göra och därför har avskrivning tagits med i detta stall. Detta är en ganska tung post som påverkar kalkylerna mycket bör man ha i åtanke.

Jag trodde att kötrastjurarna skulle vara bättre ur ett ekonomiskt perspektiv med sin högre tillväxt jämfört med mjölkrastjurarna. Förmodligen hade de också varit det i ett stall som inte redan varit avbetalat eftersom man hade kunnat producera fler djur per år i stallet.

Därmed hade kostnaden slagits ut på fler djur.

I alternativ två där uppfödningen sker med inköpta kvigor utgår jag från att det inte skall vara några problem att få tag på djur. Detta är inte något jag har undersökt utan bara något jag antagit. Skall planerna på omläggningen realiseras måste detta förstas undersökas noggrant.

En post i kalkylen som har stor inverkan på slutresultatet är avräkningspriset på kött. I kalkylerna har jag valt att använda Scans avräkningspris under vecka 18, 2010. Enligt Henriksson (personlig kontakt) är detta inte alltid helt rättvisande. För de flesta leverantörer går det att uppförhandla priset med någon eller några kronor. Jag har även tittat på andra slakteriers avräkningspriser och de ligger något högre än Scan men jag vet inte hur mycket dessa priser går att uppförhandla. Kalkylen ser betydligt bättre ut med ett avräkningspris som är tre kronor högre.

Dödlighet är något annat som inte berörs i kalkylerna. Har man en bra uppfödning skall man kunna minimera antalet döda kalvar och vissa år helt klara sig ifrån dem. Men man kommer alltid från år till år ha kalvar som dör.

Det som är intressant att notera är att naturbetena som jag personligen trodde skulle innebära att kalkylen blev lönsam inte alls var så utslagsgivande som jag trodde. Det visade sig att avräkningspriset spelade en minst lika stor roll. Vad mina kalkyler visar så skall man hålla så få djur per hektar för att få bäst ekonomi i köttjursuppfödningen. Alltså att man skall ha minbeläggning på betena eftersom man då slår ut arealstödet på ett mindre antal djur. Man får därmed en bättre kalkyl. Viktigt att beakta är att man måste beta dem så hårt att de inte växer igen eller klassas ner. Får man inte de höga stöden för dem blir kalkylen ännu sämre.

SLUTSATS

Efter vad jag har kommit fram till så skulle den mest fördelaktiga ekonomiska lösningen vara att min beläggning på naturbetesmarken, precis tillräckligt många djur för att hävda den och därmed få stöden. Man skulle även fylla stallet med gödseldränerade golv(spaltgolvsboxar) med mjölkrastjurar.

REFERENSER

SKRIFTLIGA

Agriwise 2010 tillgängligt från SLU:s datorer Hemsida. 2010-04-02 [online] Tillgänglig: <http://www.agriwisw.org> [2010-04-12]

Djurskyddsmyndighetens författningssamling DFS 2007:5 Saknr L 100
Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket m.m; Skara

Granström och Jonasson (2007) Kalvning och kalvningshjälp, Jönköping, Jordbruksverket, ISSN 1102-8025

Hansson och Hesse (2003) Ekonomi i uppfödning av kötttraskvigor på naturbetesmarker. Uppsala, SLU, JLT fakulteten. ISSN 1403-1744

Hesse, Dahlström och Wallin (2009) Rön från Sveriges lantbruksuniversitet nr 3, Uppsala, SLU, Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap. ISSN 1403-1744

Johansson, Kumm, Jeppson, Lidfors, Lindén, Pettersson, Ramvall, Schönbeck och Törnqvist (2004) Produktionssystem för nötkött. Skara, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Avdelningen för produktionssystem. Rapport 5. ISSN 1652-2885

Jordbruksverket (a) Kalvning och kalvar. Hemsida. [online] 2009-05-28 Tillgänglig: <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/notkreatur/kalvningochkalvar.4.4b00b7db11efe58e66b800049.html> [2010-04-16]

Jordbruksverket (b) Stödrätternas värde. Hemsida. [online] 2010-02-08 Tillgänglig: <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/stod/gardsstod/stodratte/stodrattearnasvarde.4.2399437f11fd570e67580004.html> [2010-04-19]

Jordbruksverket (c) Utbetalning. Hemsida. [online] 2010-03-24 Tillgänglig: <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/stod/miljoersattningar/betesmarkerochslatrerangar/utbetalning.4.45fb0f14120a3316ad780001694.html> [2010-04-19]

Jordbruksverket (d) Nötkreatur på bete. Hemsida. [online] 2006 Tillgänglig: http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_jo/jo06_11.pdf [2010-04-19]

Jordbruksverket (e) Nötkreatur på bete. Hemsida. [online] 2006 Tillgänglig: http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_jo/jo06_11.pdf [2010-04-19]

Jordbruksverket (f) Bidraget i kronor. Hemsida. [online] 2010-04-15 Tillgänglig:
<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/stod/handjursbidrag/bidragetikronor.4.67e843d911ff9f551db80009072.html> [2010-04-21]

Krijer, (2004) Nystartande av köttjursproduktion med och utan bidrag, Alnarp, SLU, Institutionen för JBT, Examensarbete

Larsson, Stenberg, Gruvaeus och Engström (2007) Odlingssystem för grovfoderproduktion med förbättrad avkastning och ekonomi. Skara, SLU, Institutionen för markvetenskap, Avdelningen för precisionsodling,. ISBN 9789157672148

Olsson Hägg (2006) Byggnader för nötköttsproduktion. Hemsida. [online] Tillgänglig:
<http://www.taurus.mu/aciro/bilddb/objektvisa.asp?idnr=2eKS1vBlf2jI1uxvtXrCQIDRSaKcKoDOHe1OGth4F1jPol0H61nW8GotqmKo> [2010-04-16]

Scan Avräkningsnotering. Hemsida. [online] 2010-05-03 Tillgänglig:
<http://www.scan.se/aciro/bilddb/objektvisa.asp?idnr=HJTYCYBG3TtJfixqncO0MfTFEVCsB0sWcCARGHWaNsBUmBWk2ZRmJO8mNna> [2010-05-03]

Taurus (a) Produktionsgrenskalkyler. Hemsida. [online] 2009-08-15 Tillgänglig:
<http://www.taurus.mu/sitebase/Default.aspx?idnr=WZcahoD5CBIHVczjq17EKYfs9GTaLPkFtbFF26BCXT2LeBQ6iNpFibuNbi4e> [2010-04-12]

Taurus (b) Slaktstatistik. Hemsida. [online] 2010-01-26 Tillgänglig:
<http://www.taurus.mu/aciro/bilddb/objektvisa.asp?Idnr=sXr0MICV3NeInmx9QqCFJsN7f2WPcnMQNUtCp00raWGTjTKbSHUjOfvMZMJZ&ext=.pdf> [2010-05-03]

Taurus (c) Vall och bete. Hemsida. [online] 2009-10-06 Tillgänglig:
<http://www.taurus.mu/sitebase/default.aspx?idnr=u5CBFPCcdIqH7EzYfs9GTa6PkFtbFF26BCXT2LeBQ6iNpFibuNp4eion8u4> [2010-04-19]

Taurus (d) Vall och bete. Hemsida. [online] 2009-10-06 Tillgänglig:
<http://www.taurus.mu/sitebase/default.aspx?idnr=u5CBFPCcdIqH7EzYfs9GTa6PkFtbFF26BCXT2LeBQ6iNpFibuNp4eion8u4> [2010-04-19]

Taurus (e) Vall och bete. Hemsida. [online] 2009-10-06 Tillgänglig:
<http://www.taurus.mu/sitebase/default.aspx?idnr=u5CBFPCcdIqH7EzYfs9GTa6PkFtbFF26BCXT2LeBQ6iNpFibuNp4eion8u4> [2010-04-19]

MUNTLIGA

Henriksson, Lars, Ägare Brödåkragården. Hässleholm. 15 april 2010.

Larsson, Jan, Universitetsadjunkt, Alnarp, 4 maj 2010.

Mickelåker, Maria, Byggnadsrådgivare Hushållningssällskapet Kristianstad,
Kristianstad, 21 april 2010

BILAGOR**DIKO, VÅRKALVANDE ALT.1**

		Enhet	Kvant.	Pris	Värde
Intäkter:					
	Utslagsko		0,2	6576	1 315 kr
	Avvand kalv Tjur		0,5	4567	2 284 kr
	Avvand kalv Kviga		0,5	3669	1 835 kr
Stöd	Komp. bidrag vall & bete		0,66	1200	792 kr
	Miljöers. bete m allmänna värden		0,33	1250	413 kr
	Miljöers. bete m särskilda värden		0,33	2650	875 kr
	Miljöers. Vallodling		0,3	2300	690 kr
Summa intäkter					8 202 kr
Särkostnader 1:					
Inköp djur	Rekryteringskviga	kg	0,2	8000	1 600 kr
Foder	Grovfoder	kg ts	1600	1,30	2 080 kr
	Bete	kg ts	1550	0,50	775 kr
	Spannmål	kg	200	1,10	220 kr
	Mineraler	kg	36,5	10,00	365 kr
Diverse	Tjur, semin	st	1	200	200 kr
	Diverse	st	1	400	400 kr
Summa särkostnader 1					5 640 kr
Täckningsbidrag 1					2 562 kr
Särkostnader 2					
	Underhåll o drift byggnader	st	1	100	100 kr
	Ränta rörelsekapital	0,6	3 816 kr	6%	229 kr
	Ränta djurkapital	0,5	7 288 kr	6%	437 kr
Summa särkostnader 1					766 kr
Täckningsbidrag 2					1 796 kr
Byggnader	Avskrivning	år	15	5813	388 kr
	Ränta		6%	5813	349 kr
Arbete		h	12	185	2 220 kr
Särkostnader 3					2 956 kr
Täckningsbidrag 3					- 1 160 kr

REKRYTERINGSKVIGA KÖTTRAS 24 MÅN ALT.1

Inkalvningsålder	24	mån
Uppfödningstid	17	mån
Vikt	600	kg

		Enhet	Kvant.	Pris	Värde
Intäkter:	Kviga	kg	1	8000	8 000 kr
	Komp. bidrag vall & bete		0,5	1200	600 kr
	Miljöers. bete m allmänna värden		0,25	1250	313 kr
	Miljöers. bete m särskilda värden		0,25	2650	663 kr
	Miljöers. Vallodling		0,45	2300	1 035 kr
Summa intäkter					10 610 kr
Särkostnader 1:					
Inköp djur	Inköp kvigkalv	kg	250	12,00	3 000 kr
Foder	Grovfoder	kg ts	2400	1,30	3 120 kr
	Bete	kg ts	1250	0,50	625 kr
	Mineraler	kg	26	10,00	258 kr
Diverse	Veterinär, medicin, diverse	st	1	200	200 kr
Summa särkostnader 1					7 203 kr
Täckningsbidrag 1					3 407 kr
Särkostnader 2:					
	Underhåll o drift byggnader	st	1	100	100 kr
	Ränta rörelsekapital	0,5	2 938 kr	6%	176 kr
	Ränta djurkapital	0,5	5 500 kr	6%	330 kr
Summa särkostnader 2					606 kr
Täckningsbidrag 2					2 801 kr
Byggnader	Avskrivning	år	15	5813	549 kr
	Ränta		5%	5813	412 kr
Arbete		h	8,5	185	1 573 kr
Summa särkostnader					2 533 kr
Täckningsbidrag 3					268 kr

KÖTTRASKVIGA 22 MÅN ALT.1

Slaktålder	22 mån
Uppfödningstid	15 mån
Slaktadvikt	275 kg

		Enhet	Kvant.	Pris	Värde
Intäkter:	Kött	kg	275	25,80	7 095 kr
Stöd	Komp. bidrag vall & bete		0,5	1200	600 kr
	Miljöers. bete m allmänna värden		0,25	1250	313 kr
	Miljöers. bete m särskilda värden		0,25	2650	663 kr
	Miljöers. Vallodling		0,3	2300	690 kr
Summa intäkter					9 360 kr
Särkostnader 1:					
Inköp djur	Inköp kvigkalv	kg	260	12,00	3 120 kr
Foder	Grovfoder	kg ts	1550	1,30	2 015 kr
	Bete	kg ts	1100	0,50	550 kr
	Koncentratfoder	kg	50	2,60	130 kr
	Spannmål	kg	150	1,10	165 kr
	Mineraler	kg	20	10,00	200 kr
Diverse	Veterinär, medicin,diverse	st	1	200	200 kr
Summa särkostnader 1					6 380 kr
Täckningsbidrag 1					2 980 kr
Särkostnader 2:					
	Underhåll o drift byggnader	st	1	100	100 kr
	Ränta rörelsekapital	0,5	2 374 kr	6%	142 kr
	Ränta djurkapital	0,5	5 108 kr	6%	306 kr
Summa särkostnader 2					549 kr
Täckningsbidrag 2					2 431 kr
Byggnader	Avskrivning	år	15	5813	484 kr
	Ränta		5%	5813	363 kr
Arbete		h	7,5	185	1 388 kr
Summa särkostnader					2 235 kr
Täckningsbidrag 3					196 kr

KÖTTRASTJUR 16 MÅN ALT.1

Förutsättningar:	Slaktålder	16 mån
	Uppfödningstid	9 mån
	Slaktvikt	325 kg

		Enhet	Kvant.	Pris	Värde
Intäkter:					
	Kött	kg	325	26,30	8 548 kr
	Handjursbidrag		1	1144	1 144 kr
Summa intäkter					9 692 kr
Särkostnader 1:					
Inköp djur	Inköp tjurkalv	kg	280	18,00	5 040 kr
Foder	Grovfoder	kg ts	1150	1,30	1 495 kr
	Koncentratfoder	kg	50	2,60	130 kr
	Spannmål	kg	1300	1,10	1 430 kr
	Mineraler	kg	27	10,00	270 kr
Diverse	Veterinär, medicin, diverse	st	1	200	200 kr
Summa särkostnader 1					8 565 kr
Täckningsbidrag 1					1 127 kr
Särkostnader 2					
	Underhåll o drift byggnader	st	2	100	200 kr
	Ränta rörelsekapital	0,5	1 763 kr	6%	106 kr
	Ränta djurkapital	0,5	6 794 kr	6%	408 kr
Summa särkostnader 2					713 kr
Täckningsbidrag 2					413 kr
Byggnader	Avskrivning	år	15	0	- kr
	Ränta		5%	0	- kr
Arbete		h	4,5	185	833 kr
Summa särkostnader 3					833 kr
Täckningsbidrag 3					- 419 kr

KÖTTRASKVIGA 22 MÅN ALT.2

Slaktålder	22 mån
Uppfödningstid	15 mån
Slaktadvikt	275 kg

		Enhet	Kvant.	Pris	Värde
Intäkter:	Kött	kg	275	25,80	7 095 kr
Stöd	Komp. bidrag vall & bete		0,5	1200	600 kr
	Miljöers. bete m allmänna värden		0,25	1250	313 kr
	Miljöers. bete m särskilda värden		0,25	2650	663 kr
	Miljöers. Vallodling		0,26	2300	598 kr
Summa intäkter					9 268 kr
Särkostnader 1:					
Inköp djur	Inköp kvigkalv	kg	260	12,00	3 120 kr
Foder	Grovfoder	kg ts	1550	1,30	2 015 kr
	Bete	kg ts	1100	0,50	550 kr
	Koncentratfoder	kg	50	2,60	130 kr
	Spannmål	kg	150	1,10	165 kr
	Mineraler	kg	20	10,00	200 kr
Diverse	Veterinär, medicin,diverse	st	1	200	200 kr
Summa särkostnader 1					6 380 kr
Täckningsbidrag 1					2 888 kr
Särkostnader 2:					
	Underhåll o drift byggnader	st	1	100	100 kr
	Ränta rörelsekapital	0,5	2 374 kr	6%	142 kr
	Ränta djurkapital	0,5	5 108 kr	6%	306 kr
Summa särkostnader 2					549 kr
Täckningsbidrag 2					2 339 kr
Byggnader	Avskrivning	år	15	6250	521 kr
	Ränta		5%	6250	391 kr
Arbete		h	7,5	185	1 388 kr
Summa särkostnader					2 299 kr
Täckningsbidrag 3					40 kr

INTENSIV MJÖLKRASTJUR, 16 MÅN

Förutsättningar:	Slaktålder	16	mån
	Uppfödningstid	14	mån
	Slaktvikt	300	kg

		Enhet	Kvant.	Pris	Värde
Intäkter:	Kött	kg	300	25,30	7 590 kr
	Handjursbidrag		1	1144	1 144 kr
Summa intäkter					8 734 kr
Särkostnader 1:					
Inköp djur	Inköp tjurkalv	kg	80	19,00	1 520 kr
	Förmedlingsavgift	st	1	240	240 kr
	Kostnad för dödlighet		3%	1760	53 kr
Foder	Grovfoder	kg ts	1420	1,30	1 846 kr
	Koncentratfoder	kg	140	2,60	364 kr
	Spannmål	kg	1520	1,10	1 672 kr
	Mineraler	kg	42	10,00	420 kr
Diverse	Veterinär, medicin,diverse	st	1	200	200 kr
Summa särkostnader 1					6 315 kr
Täckningsbidrag 1					2 419 kr
Särkostnader 2:					
	Underhåll o drift byggnader	st	2	100	200 kr
	Ränta rörelsekapital	0,5	3 091 kr	6%	185 kr
	Ränta djurkapital	0,5	880 kr	6%	53 kr
Summa särkostnader 2					438 kr
Täckningsbidrag 2					1 981 kr
Byggnader	Avskrivning	år	15	0	- kr
	Ränta		5%	0	- kr
Arbete		h	8	185	1 480 kr
Summa särkostnader 3					1 480 kr
Täckningsbidrag 3					501 kr